



Europeiska
unionens råd

Bryssel den 15 maj 2023
(OR. en)

9135/23

JEUN 84
SUSTDEV 73
SOC 303
EDUC 157
EMPL 201

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Ärende:	Slutsatser från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om den sociala dimensionen av ett hållbart Europa för ungdomar

För delegationerna bifogas ovannämnda slutsatser, som godkändes av rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) vid mötet den 15–16 maj 2023.

Slutsatser från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om den sociala dimensionen av ett hållbart Europa för ungdomar

RÅDET OCH FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR,
FÖRSAMLADE I RÅDET,

SOM ERINRAR OM FÖLJANDE:

1. De europeiska ungdomsmålen #3, med titeln ”Inkluderande samhällen”, och #10, med titeln ”Ett hållbart grönt Europa”, som är bifogade Europeiska unionens ungdomsstrategi, syftar till att ”möjliggöra och säkerställa alla ungdomars inkludering i samhället” respektive att ”skapa ett samhälle där alla ungdomar är miljöaktiva, utbildade i miljöfrågor och kan åstadkomma förändring i den egna vardagen”¹.

¹ Bilaga 3 till resolutionen från Europeiska unionens råd och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om ramar för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet: Europeiska unionens ungdomsstrategi 2019–2027 (EUT C 456, 18.12.2018, s. 1).

2. Ungdomar är starka drivkrafter² för förändring och innovation och viktiga partner i genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling och andra multilaterala avtal och instrument, däribland Parisavtalet om klimatförändringar³ och den europeiska gröna given⁴. Dessutom upprepas principen om att ingen får lämnas utanför i FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling⁵. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter har varje barn rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet⁶. Ungdomar har rätt att delta på ett meningsfullt sätt i utformningen, genomförandet, övervakningen, utvärderingen och uppföljningen av politik som påverkar dem och samhället i stort⁷.
3. Erkännandet av att dialog och ansvar mellan generationerna är en hörnsten i ett sunt beslutsfattande⁸, erkännandet av att ungdomar spelar en avgörande roll i miljöåtgärder samt vikten av att lyfta fram de framsteg som gjorts när det gäller att främja ett meningsfullt ungdomsengagemang⁹.

² Rådets slutsatser om en övergripande strategi för att påskynda genomförandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling – bättre återuppbyggnad efter covid-19-krisen (dok. 9850/21).

³ Förenta nationerna, Parisavtalet, 2015.

⁴ Europeiska kommissionen, meddelande från kommissionen, Den europeiska gröna given, COM(2019) 640 final.

⁵ Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development; FN:s generalförsamling, A/RES/70/1.

⁶ Förenta nationerna, konventionen om barnets rättigheter, FN:s generalförsamlings resolution 44/25.

⁷ Rådets slutsatser om upprätthållande och skapande av medborgerliga utrymmen för ungdomar där ett meningsfullt ungdomsdeltagande underlättas (2021/C 501 I/04).

⁸ Rådets slutsatser om utveckling av en generationsöverskridande dimension på ungdomsområdet för att främja dialog och social sammanhållning (2022/C 495/03).

⁹ Stockholm +50, The Global Youth Policy Paper: Third Official Version, maj 2022.

4. Europaåret för ungdomar 2022¹⁰ bidrog till att ge egenmakt och stöd till ungdomar, inbegripet unga med begränsade möjligheter, att förvärva relevant kunskap och kompetens för att bli aktiva och engagerade medborgare och aktörer för förändring. Vid avslutningskonferensen för Europaåret för ungdomar ("Claim the Future") den 6 december 2022 upprepade beslutsfattare och aktörer på ungdomsområdet sitt gemensamma åtagande att integrera ett ungdomsperspektiv i det politiska beslutsfattandet och öka ungdomars deltagande i beslutsprocesserna. Man efterlyste också ett ökat fokus på förebyggande hälsovård, bekämpning av psykisk ohälsa och ensamhet samt ökat deltagande i organiserad idrottsverksamhet.

SOM ÄR MEDVETNA OM FÖLJANDE:

5. Att ta itu med den sociala dimensionen av hållbar utveckling¹¹ är avgörande för att stärka utsatta grupper i samhället. Frågor som rör hållbar utveckling är sektorsövergripande. Socioekonomiskt utanförskap och demokratiskt utanförskap går hand i hand och påverkar i vilken utsträckning ungdomar kan delta i åtgärder för hållbar utveckling. För att kunna uppnå en rättvis, hållbar och inkluderande utveckling genom demokratiska processer måste man ta hänsyn till alla perspektiv och åsikter, via principerna om yttrandefrihet och pressfrihet och genom inkluderande processer på alla nivåer.
6. Den grupp som vi definierar som "ungdomar" består av en mängd identiteter med olika förmågor, behov, önskningar, medel och intressen. De står inför olika utmaningar och möjligheter och har olika utbildningsmässig, kulturell, ekonomisk, geografisk och social bakgrund. Dessa skillnader påverkar deras intressen och möjligheter och deras förmåga att engagera sig i åtgärder för hållbar utveckling och miljön.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2021/2316 av den 22 december 2021 om ett Europaår för ungdomar (2022), EUT L 462, 28.12.2021, s. 1.

¹¹ En definition av "den sociala dimensionen av hållbar utveckling" finns i bilaga II till bilagan.

7. Faktorer såsom skillnader i befolkningstäthet och demografisk struktur, dvs. mellan stadsområden, landsbygdsområden, avlägsna områden, randområden, mindre utvecklade områden och de yttersta randområdena, påverkar också tillgången på och tillgängligheten av hållbar infrastruktur för ungdomar.
8. Covid-19-pandemin, energikrisen till följd av Ryska federationens anfallskrig mot Ukraina och klimatkrisen har belyst ojämlikheter i våra samhällen, eftersom kriserna har påverkat grupper av ungdomar olika och vissa grupper på ett oproportionerligt sätt. Den ojämlika tillgången till mänskliga rättigheter för ungdomar med begränsade möjligheter, såsom tillgång till utbildning och hälso- och sjukvård, har blivit ännu tydligare under dessa kriser. Förutsättningar såsom psykisk och fysisk hälsa, levnads- och boendeförhållanden, tillgång till formellt, icke-formellt och informellt lärande, arbetstillfällen och fritidsaktiviteter är av avgörande betydelse för ungdomars motståndskraft och möjligheter att leva ett hållbart liv.
9. Demokrati och mänskliga rättigheter är odelbara i samband med hållbar utveckling, eftersom klimatförändringarna har en oproportionerlig inverkan på marginaliserade grupper i utsatta situationer. De som har minst resurser har störst svårigheter att anpassa sig till klimatrelaterade förändringar¹², och de som riskerar att drabbas av fattigdom löper större risk att utsättas för föroreningar och miljöproblem¹³. Dessutom kan ungdomar som är beroende av naturresurser på olika sätt för att arbeta, leva eller delta i kulturella traditioner påverkas negativt av klimatförändringarna på ett sätt som äventyrar deras makt att forma sina egna liv¹⁴.

¹² Förenta nationerna, World Youth Report (2020).

¹³ Eurostat, indikatorer för livskvalitet – natur- och boendemiljö, 2022.

¹⁴ Meddelande från kommissionen Att bygga upp ett klimateresilient Europa – den nya EU-strategin för klimatanpassning, COM(2021) 82 final.

RÅDET OCH FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR,
FÖRSAMLADE I RÅDET, ANSER FÖLJANDE:

10. Alla ungdomar bör ha goda levnadsvillkor, utsikter till sysselsättning samt möjlighet att forma sina liv och påverka det politiska beslutsfattandet och samhällsutvecklingen. Ungdomarna utgör en styrka i vårt samhälle samtidigt som de är individer med rättigheter och drivkrafter för positiva förändringar¹⁵.
11. Ungdomars kunskaper, perspektiv och erfarenheter bidrar till målmedvetnare politiska beslut och är värdefulla resurser i den demokratiska processen. Ungdomspolitikerna bör följa det dubbla tillvägagångssättet att utveckla och utforma initiativ direkt med, för och av ungdomar genom ett aktivt och meningsfullt deltagande av ungdomar och genom att integrera ungdomspolitikerna i alla politikområden.
12. EU:s ungdomspolitik, inbegripet EU:s ungdomsdialog, bör bidra till att skapa ett samhälle för alla nuvarande och kommande generationer, där man diskuterar och finner lösningar på de största utmaningarna med anknytning till sociala frågor som fattigdom, ofrivillig ensamhet¹⁶, psykisk hälsa, hållbar utveckling och klimatförändringar, utan att försämra den globala situationen.
13. Det är nödvändigt att öka alla ungdomars sociala delaktighet för att främja förståelsen av de sammanlänkade globala utmaningar som världen står inför och hjälpa ungdomar att förvärva de kunskaper, färdigheter och kompetenser de behöver för att leva ett mer hållbart liv och både individuellt och kollektivt bidra till ett mer hållbart samhälle. EU:s ungdomsprogram Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren samt andra system och aktiviteter för volontärverksamhet eller samhällsnyttigt arbete på EU-nivå och nationell nivå, där sådana finns, och initiativ till medborgardeltagande kan vara användbara verktyg i detta syfte.

¹⁵ Rådets slutsatser om främjande av ungdomars engagemang som drivkrafter för positiva förändringar inom miljöskyddet (2022/C 159/07).

¹⁶ En definition av "ensamhet" finns i bilaga II till bilagan.

14. Alla ungdomar bör ha tillgång till tillförlitlig faktabaserad information och data, som är formulerad på ett ungdomsanpassat, lättillgängligt sätt och på flera olika språk, så att det säkerställs att alla ungdomar kan tillgodogöra sig informationen, utveckla ett hållbart beteende och forma sin roll som förändringsagenter och informerade medborgare.

RÅDET OCH FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR,
FÖRSAMLADE I RÅDET, FRAMHÅLLER FÖLJANDE:

15. Den globala karaktären hos utmaningar som covid-19-pandemin, klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald kräver bredast möjliga samarbete på alla nivåer och säkerställande av ett meningsfullt och ändamålsenligt deltagande av ungdomar.
16. Det finns ett behov av att ytterligare involvera ungdomar i politiken för hållbar utveckling på alla nivåer för att utnyttja deras potential och kreativitet, med tanke på att investeringar i ungdomar ger en stark hävstångseffekt för en hållbar framtid. Behovet av dialog om etiska och sociala frågor kring hållbar utveckling, både bland ungdomar och mellan generationer i samhället, genom exempelvis generationsöverskridande dialog, är avgörande för att främja hopp och skapa förståelse och respekt för olika perspektiv och verkligheter.

17. Många ungdomar i Europa är medvetna om och mobiliserade när det gäller deras farhågor om hållbarhets- och miljöfrågor. Samtidigt finns det ungdomar som inte är engagerade i samhällsfrågor. Graden av mobilisering och engagemang varierar bland ungdomar, beroende på faktorer som tillgång till information, utbildningsbakgrund, socioekonomisk status och geografisk plats. Olika grupper av ungdomar behöver olika typer av uppmuntran och stöd för att delta i samhällsutvecklingen. Det är därför nödvändigt att inta ett helhetsperspektiv och utveckla inkluderande och deltagandebaserade åtgärder för att ta itu med frågor som hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, jämställdhet, lika möjligheter, social rättvisa och klimatförändringar.
18. Ungdomsorganisationer, ungdomsarbete och annan verksamhet för icke-formellt och informellt lärande är viktiga för att ge information och stöd till ungdomar som befinner sig utanför formella strukturer, och kompletterar ofta tjänster som tillhandahålls av offentliga myndigheter på alla nivåer.

RÅDET OCH FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR,
FÖRSAMLADE I RÅDET, NOTERAR FÖLJANDE:

19. Budskapet från deltagarna i EU:s ungdomskonferens i mars 2023 om vikten av att ge ungdomar tillförlitlig, tillgänglig och användarvänlig information och tillgång till både formell och icke-formell utbildning om hållbarhet och klimatförändringar, liksom deras budskap om vikten av att använda generationsöverskridande och tvärvetenskapliga strategier för att ge ungdomar egenmakt genom att ge dem nödvändig information och kunskap och nödvändiga verktyg om hur man kan engagera sig i hållbara och inkluderande metoder.

RÅDET OCH FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR,
FÖRSAMLADE I RÅDET, UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT PÅ LÄMPLIGA
NIVÅER GÖRA FÖLJANDE:

20. Tillhandahålla tillgängliga och hållbara strukturer för flernivåstyrning¹⁷ och möjligheter för ungdomsorganisationer och ungdomar, inbegripet underrepresenterade ungdomsgrupper, i linje med befintlig bästa praxis, t.ex. Europarådets europeiska kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen¹⁸, för att möjliggöra ett meningsfullt deltagande och främja tillgängliga mekanismer i syfte att ge återkoppling och genomföra utvärderingar av sådana processer.
21. På ett icke-formellt sätt främja utbildningsmöjligheter för ungdomsarbetare så att de kan utveckla de kunskaper, färdigheter och kompetenser de behöver för att i sin verksamhet ta itu med frågor som rör social delaktighet och hållbar utveckling.
22. Uppmuntra utvecklingen av möjligheter till utbildning och yrkesmässigt lärande för utbildare¹⁹, inbegripet ungdomsarbetare, för att bättre informera och utbilda alla ungdomar och ge dem egenmakt i frågor som rör hållbar utveckling, så att de får möjlighet att göra välgrundade och hållbara val i vardagen och görs delaktiga i beslutsprocesser.

¹⁷ Rådets slutsatser om förstärkning av flernivåstyrningen vid främjandet av ungdomars deltagande i beslutsprocesserna (2021/C 241/03).

¹⁸ Europarådet, Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen, CONF/PLE(2009)CODE1.

¹⁹ En definition av ”utbildare” finns i bilaga II till bilagan.

23. Prioritera psykisk hälsa och välbefinnande bland ungdomar, särskilt genom att erkänna att problem med psykisk ohälsa är ett av de största hälsoproblemen hos ungdomar²⁰, genom att stärka kunskapsbaserat främjande av psykisk hälsa, kunskapen om psykisk hälsa och förebyggande insatser i olika miljöer genom sektorsövergripande strategier samt genom att främja och utveckla rättvis tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster av hög kvalitet som är integrerade, säkra och människocentrerade, i syfte att förbättra ungdomars hälsa, välfärd och livskvalitet, och på så sätt göra samhället som helhet starkare och motståndskraftigare.
24. Överväga att tillämpa ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv²¹ på politiken för hållbar infrastruktur, särskilt när det gäller tillgång till kollektivtrafik och bostäder till överkomliga priser, i syfte att tillhandahålla hållbara och miljövänliga alternativ för alla ungdomar.

RÅDET OCH FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR,
FÖRSAMLADE I RÅDET, UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA OCH EUROPEISKA
KOMMISSIONEN ATT, MED HÄNSYN TILL SUBSIDIARITETSPRINCIPEN, INOM SINA
RESPEKTIVE BEHÖRIGHETSOMRÅDEN OCH PÅ LÄMPLIGA NIVÅER, GÖRA
FÖLJANDE:

25. Beakta resultaten av den nionde cykeln av EU:s ungdomsdialog vid utformningen och genomförandet av framtida politik för social delaktighet och hållbar utveckling.
26. Säkerställa att alla ungdomar har tillgång till sina rättigheter i enlighet med internationella förklaringar och konventioner genom att inkludera ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv i utformningen, genomförandet, övervakningen och utvärderingen av åtgärder som påverkar ungdomar på alla nivåer. Det är viktigt att möjliggöra att beslutsfattare har nödvändig kompetens och tillgång till lämpliga verktyg för att skapa inkluderande och deltagandebaserade beslutsprocesser.

²⁰ Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering, *Children and mental health: preventive approaches to anxiety and depression*, Publikationsbyrå, 2021.

²¹ En definition av ”rättighetsbaserat ungdomsperspektiv” finns i bilaga II till bilagan.

27. Ytterligare stödja forskning och analys, med hjälp av befintliga verktyg såsom wikinätverket för ungdomsfrågor²², och samla in disaggregerade data om sambandet mellan social utestängning och klimatförändringar och ungdomars psykiska hälsa, välbefinnande och levnadsvillkor, med beaktande av det eventuella behovet av nya indikatorer och övervakningsmekanismer för att mäta effekterna av social utestängning och klimatförändringar.
28. Förbättra tillgången till olika mekanismer för deltagande, såsom ungdomsråd, ungdomshearingar och deltagandebaserade konferenser, inbegripet EU:s ungdomsdialog, samt digitala verktyg för deltagande, och se till att de fokuserar på olika grupper av ungdomar i samhället, inbegripet icke-företrädde och underrepresenterade ungdomsgrupper, så att de kan delta och ta på sig ledande roller i sådana mekanismer.
29. Utnyttja den fulla potentialen hos Erasmus+-programmet, Europeiska solidaritetskåren och ESF+, och i tillämpliga fall även Alma-initiativet, för att skapa möjligheter till mer inkluderande och hållbara projekt och rörlighetsåtgärder, inbegripet hybridrörlighet, för alla ungdomar. Särskild tonvikt bör läggas vid deltagandet av ungdomar med begränsade möjligheter.

²² Wikinätverket för ungdomsfrågor är en webbplattform som drivs av Europeiska kommissionen och som innehåller information om EU-ländernas ungdomspolitik.

RÅDET OCH FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR,
FÖRSAMLADE I RÅDET, UPPMANAR EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT I ENLIGHET
MED SUBSIDIARITETSPRINCIPEN GÖRA FÖLJANDE:

30. Säkerställa långsiktiga informationsåtgärder på europeisk nivå, bland annat genom Europeiska ungdomsportalen och andra relevanta informationsverktyg, på ett ungdomsvänligt, inkluderande, flerspråkigt och tillgängligt sätt med avseende på såväl EU:s politik och program om hållbar utveckling och klimatförändringar som deltagandeprocesser inom EU-institutionerna.
31. Underlätta möjligheter till peer learning-verksamhet inom hållbarhet och inkludering.
32. Ytterligare främja och stödja en sektorsövergripande strategi och synergier med andra initiativ såsom koalitionen för utbildning för klimatet, rådets rekommendation om lärande inför den gröna omställningen och en hållbar utveckling²³ samt det nya europeiska Bauhaus.

²³ EUT C 243, 27.6.2022, s. 1.

HÄNVISNINGAR

Vid antagandet av dessa slutsatser noterar rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, följande dokument:

- Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, Den europeiska gröna given (COM(2019) 640 final).
- Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, Att bygga upp ett klimatreilient Europa – den nya EU-strategin för klimatanpassning (COM(2021) 82 final).
- Rådets slutsatser om en övergripande strategi för att påskynda genomförandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling – bättre återuppbyggnad efter covid-19-krisen (dok. 9850/21).
- Rådets slutsatser om upprätthållande och skapande av medborgerliga utrymmen för ungdomar där ett meningsfullt ungdomsdeltagande underlättas (2021/C 501 I/04).
- Rådets slutsatser om utveckling av en generationsöverskridande dimension på ungdomsområdet för att främja dialog och social sammanhållning (2022/C 495/03)
- Rådets slutsatser om främjande av ungdomars engagemang som drivkrafter för positiva förändringar inom miljöskyddet (2022/C 159/07).

- Rådets slutsatser om förstärkning av flernivåstyrningen vid främjandet av ungdomars deltagande i beslutsprocesser (2021/C 241/03).
- Europarådet, Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen, CONF/PLE(2009)CODE1.
- Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, En jämlikhetsunion: EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030, COM(2021) 101 final.
- Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2021/2316 av den 22 december 2021 om ett Europaår för ungdomar (2022), *EUT L 462, 28.12.2021, s. 1*.
- Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering, Children and mental health: den europeiska plattformen för investeringar i barns framtid, Publikationsbyrån, 2021.
- Eurostat, indikatorer för livskvalitet – natur- och boendemiljö, september 2022.
- Europaparlamentet, rådet och Europeiska kommissionen, Interinstitutionell proklamation av den europeiska pelaren för sociala rättigheter (2017/C 428/09).
- Framework for the implementation of the United Nations Economic Commission for Europe Strategy for Education for Sustainable Development from 2021 to 2030.
- JRC Science for Policy Report, Baarck, J., Balahur-Dobrescu, A., Cassio, L.G., D’hombres, B., Pasztor, Z. och Tintori, G., Loneliness in the EU. Insights from surveys and online media data, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2021.
- OECD, Global Teaching InSights, Teaching for Climate Action – Summary of Insights, 2021.

- Resolution från Europeiska unionens råd och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om ramar för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet: Europeiska unionens ungdomsstrategi 2019–2027, *EUT C 456*, 18.12.2018.
- Stockholm +50, The Global Youth Policy Paper: Third Official Version, maj 2022.
- Transforming our world: FN:s generalförsamling, A/RES/70/1.
- Förenta nationerna, World Youth Report (2020).
- Förenta nationerna, Parisavtalet, 2015.
- Förenta nationerna, konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Fördragssamlingen 2515, 2006.
- Förenta nationerna, konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor, Århus, 1998.
- Förenta nationerna, konventionen om barnets rättigheter (1989), traktat nr 27531. Förenta nationernas fördragssamling, 1577, artikel 12.
- Förenta nationerna, den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, december 1948.
- Förenta nationerna, rapport från Världskommissionen för miljö och utveckling, Our common future [Brundtlandrapporten], A/42/427, 1987.

DEFINITIONER

I dessa rådsslutsatser gäller följande definitioner:

både lärare (personer med lärarbehörighet eller motsvarande enligt nationell lagstiftning och praxis) och utbildare (var och en som utför en eller flera av de uppgifter som är knutna till den teoretiska eller praktiska utbildningsfunktionen, antingen vid en utbildningsinstitution eller på arbetsplatsen). Detta omfattar lärare inom allmän utbildning och högre utbildning, lärare och utbildare inom yrkesinriktad grund- och fortbildning, pedagoger inom förskoleverksamhet och barnomsorg, vuxenutbildare samt ungdomsarbetare²⁴.

Ensamhet: ensamhet är något mycket subjektivt. Det är uppfattningen om att det finns en diskrepans mellan en persons önskade och faktiska nätverk av relationer. Det upplevs som en mycket negativ känsla. Det handlar inte bara om att ha för få sociala kontakter i sig, utan också om uppfattningen att dessa relationer inte är tillräckligt tillfredsställande. Med andra ord innebär ensamhet inte att man är ensam, utan att man känner sig ensam. I detta avseende skiljer sig ensamhet från social isolering, som har en objektiv konnotation och som kännetecknas av avsaknad av relationer med andra människor och/eller ett mycket litet antal meningsfulla band²⁵.

²⁴ Enligt definitionen i slutsatserna från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om utbildning av ungdomsarbetare (EUT C 412, 9.12.2019) och i rådets rekommendation om lärande inför den gröna omställningen och en hållbar utveckling (EUT C 243, 27.6.2022).

²⁵ JRC Science for Policy Report, Baarck, J., Balahur-Dobrescu, A., Cassio, L.G., D'hombres, B., Pasztor, Z. och Tintori, G., *Loneliness in the EU*. Insights from surveys and online media data, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2021.

*Rättighetsbaserat ungdomsperspektiv*²⁶: ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv kopplar nationella ungdomspolitiska mål till barns och ungdomars rättigheter på det sätt som föreskrivs i internationella konventioner, lagar och andra författningar. Det bör bygga på forskning och statistik och syfta till att skapa förutsättningar för att ungdomar ska kunna delta i den allmänna samhällsutvecklingen, både genom egna initiativ och genom initiativ från beslutsfattare. Ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv kan fungera som en metod för beslutsfattare att skaffa sig relevant kompetens för att ta hänsyn till ungdomars perspektiv i beslutsfattandet.

Den sociala dimensionen av hållbar utveckling: hållbar utveckling definieras ofta som en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina egna behov²⁷. Den kräver att allas grundläggande behov tillgodoses och att alla ges möjlighet att förverkliga sina ambitioner om ett bättre liv. Hållbar utveckling omfattar tre dimensioner: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga dimensionen. Den sociala dimensionen av hållbar utveckling bygger på de grundläggande värdena rättvisa och demokrati, bland annat ett effektivt förverkligande av alla mänskliga rättigheter – politiska, medborgerliga, ekonomiska, sociala och kulturella – till gagn för alla människor. 2021 bekräftade rådet betydelsen av att stärka den hållbara utvecklingens sociala dimension för att främja mänskliga rättigheter, jämställdhet, inkludering, mänsklig utveckling, social sammanhållning och jämlikhet i alla dess former liksom social dialog, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och anständigt arbete²⁸.

²⁶ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

²⁷ Förenta nationerna, rapport från Världskommissionen för miljö och utveckling, *Our common future* [Brundtlandrapporten], A/42/427, 1987.

²⁸ Rådets slutsatser om en övergripande strategi för att påskynda genomförandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling – bättre återuppbyggnad efter covid-19-krisen (dok. 9850/21).